मधमक्षिका पालन

शेतकऱ्यांचे नाव	: **श्री विकास मोहनराव क्षीरसागर**
गाव / तहसील / जिल्हा	: कोपामांडवी ता. केळापुर यवतमाळ
संपूर्ण पत्ता (पिन कोड सह)	: मु.पो. कोपामांडवी ता. केळापुर यवतमाळ ४४५३०५
संपर्क क्रमांक	: ०८६६८४१४१५४
वय	: ३० वर्ष
शिक्षण	: पदविधर
कुटुंबाचा तपशिल	: आई, बाबा, आजी
मुख्य व्यवसाय	: शेती
जोड धंदा	: मधमाशि पालन
एकुण जमिन (कोरडवाहू, बागायती इ.)	: ४ एकर
पाण्याचा स्त्रोत	: विहीर सिंचन
पीक पध्दती	:खरीप - सोयाबिन, तुर , कापूस रब्बी- सुर्यफुल, भाजीपाला, झेंडू, मोहरी
शेती औजारे	: नांगर, वखर, स्प्रे,

१. घटकक्षेत्रास अनुसरून उल्लेखनिय कार्याबाबतची संक्षिप्त माहिती :

मी **श्री विकास मोहनराव क्षीरसागर** सुक्ष्म जिव शास्त्रामध्ये पदविधर असून यापुर्वी माहीती तंत्रज्ञान क्षेत्रात खाजगी कंपनीत नोकरीला होतो. परंतू माझ्याकडे ४ एकर बागायती शेती असूनसुध्दा माझे शेती कडे लक्ष देणे होत नव्हते आई वडील पारंपारीक पध्दतीने शेती करत होते. त्यामध्ये त्यांना खुप अडचनीचा सामना करावा लागला. जसे की शेतीमालाला भाव नसने, कमी उत्पादन, शेतमजुरांचा अभाव या सर्व समस्याना कंटाळून मी आई वडीलांना मदत म्हणून आधूनीक शेती व त्याबरोबर जोडधंदा म्हणून **मधूमक्षीका पालन** करण्याचा निश्चय केला. कृषि विज्ञान केंद्र, यवतमाळ च्या तांत्रीक मार्गदर्शनातून व खादी व ग्रामउदयोग आयोग अंतर्गत अध्यावत प्रशिक्षण घेवून मधुमक्षिका पालन व्यवसायास सुरुवात केली. कृविके, यवतमाळच्या माध्यमातुन सन २०१६ या कालावधीमध्ये आयोजीत प्रशिक्षण कार्यक्रमातील सखोल ज्ञानाचा अवलंब करून आधूनीक मधुमक्षिकापालन (व्यवसायीक) सुरुवात केली. वन विभागाकडून मोफत मिळालेल्या २ मधपेटया पासून केलेला व्यवसााय अल्पावधीतच विनाखर्ची १६ मधपेटयावर गेला व माझ्या मनात मधमाशी पालनाविषयी गोडी निर्मान झाली व त्यानंतर कृषि विज्ञान केंद्रातून मिळालेल्या मधमाशी वसाहत स्थानांतरणाच्या मदतीने पुढील एका वर्षाच्या कालावधीतच गटातील सदस्यांच्या मदतीने वसाहतीचे पुर्नवसन ८० मधपेटयामध्ये करण्यात आले. मिळालेल्या २ पेटयामधून ३ ऱ्या महीण्याला केवळ **अडीच किलो** मधाचे उत्पादन मिळाले बाजारभाव दराने ४०० रु प्रती किलो भाव मिळाला. रु २५२०० भांडवल गुंतवनुक करून १६ मधपेटया पासून ७० ते ७५ किलो मध व मासिक उत्पन्न २५,००० ते ३०,००० रु मिळू लागले. त्यानंतर२०१७ मध्ये **आदर्श कृषक शेतकरी गट- आत्मा** या गटाची स्थापना झाली. मधमाशीपालन हया

माझ्या आवडीने व्यवसाायीक स्वरूप घेवून पुढे मी ८० मधपेटयापर्यत मजल मारली मासिक मिळकत सरासरी रु ३०,००० मिळत होती. व उत्पादीत मधाला विक्रीकरीता लागणारे प्रमाणीकरण प्रमाणपत्र करीता परत कृविके ची मदत घेण्यात आली. अशा प्रकारे आर्दशकृषक शेतकरी गटाचा **मधुर हनी** नावाने मध नावारूपास आले व कृषि विभागाअंर्तगत कृषि महोत्सवामध्ये विक्रीला सुरूवात झाली.

बाजारपेढेतील वाढती मागणी लक्षात घेता प्रधानमंत्री स्वय:रोजगार योजनेचा लाभ घेवून ५ लाखाचे कर्ज घेवून मध शुध्दीकरण यंत्र व ६० मधपेटया ची खरेदी करण्यात आली. या उपक्रमाची दखल घेत खादी व ग्रामउदयोग आयोग,नागपूर पुरस्कृत करून १० मधपेटयांचा लाभ दिला या व्यसायायास पुढे चालवत स्थलांतरण व डिवीजन पध्दतीचा मधमाशीपालन करून ६०००-७५०० करून उत्पादनाची विक्री करतो. आज रोजी मधूरहनी हा ब्रॅड महाराष्ट्र , तेलंगना आध्रप्रदेश या राज्यामध्ये विस्तारलेला आहे.

२. कार्यास पुष्टी देणारी छायाचित्रे / वर्तमान पत्रातील कात्रणे / प्रमाणपत्रे इ.

Central Bee Research & Training Institute
and
Directorate of Forest Based Industries, Khadi & Village Industries Commission

NATIONAL BEEKEEPERS MEET-2019

Journey of Sweet Revolution

CERTIFICATE

This is to certify that Mr./Mrs./Miss Vikas Mohanrao Kshirsagar. from Maharashtra Has delivered a talk / participated in the 'National Bee Keepers Meet-2019' on 27th February, 2019 organized by CBRTI and Directorate of Forest Based Industry Khadi & Village Industries Commission.

Director, CBRTI

Director, FBI

Joint CEO, KVIC

Venue: IISER, Pune

Bee Inspired

Date: 27th February, 2019

महाराष्ट्र शासन

कृषि तंत्रज्ञान व्यवस्थापन यंत्रणा (आत्मा), यवतमाळ

कृषि विभाग

आत्मा

शेतकरी/शेतकरी गट

प्रमाणपत्र

नाव आदर्श कृषक शेतकरी गट, कोपामांडवी ता. पांढरकवडा

आपण यवतमाळ जिल्ह्यात कृषी विभागाच्या मदतीने आधुनिक कृषि तंत्रज्ञानाचा अवलंब करून पारंपारिक पिक पद्धतीत फेर बदल केला.

कृषि क्षेत्रात उल्लेखनिय कामगिरी करून ईतर शेतकऱ्यांना आदर्श निर्माण करून दिला. त्याबद्दल आपला गौरव म्हणून यवतमाळ कृषी महोत्सव २०१८ मध्ये हे प्रमाणपत्र देण्यात येत आहे. आपण अशीच कामगिरी यापुढेही चालुच ठेवाल हीच अपेक्षा ठेवून, आपले मनपूर्वक अभिनंदन !

२०१८

ठिकाण :– यवतमाळ
दिनांक :–

श्री. दत्ता काळे
प्रकल्प संचालक आत्मा, यवतमाळ

श्री. नवनाथ कोळपकर
जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी
यवतमाळ

डॉ. राजेश देशमुख (भा.प्र. से.)
जिल्हाधिकारी यवतमाळ तथा अध्यक्ष
कृषि महोत्सव समिती, यवतमाळ

सत्यमेव जयते
महाराष्ट्र शासन

कृषी विभाग व कृषी तंत्रज्ञान व्यवस्थापन यंत्रणा (आत्मा)
यांच्या संयुक्त विद्यमाने

ATMA

जिल्हा कृषी महोत्सव २०१८–१९

प्रदर्शनी, शेतकरी तंत्रज्ञान मार्गदर्शन व धान्यबाजार

प्रमाणपत्र

श्री/श्रीमती -----आदर्श शेतकरी गट, केळापूर जि. यवतमाळ यांनी कृषी तंत्रज्ञान व्यवस्थापन यंत्रणा, आत्मा व कृषी विभाग, महाराष्ट्र शासन द्वारा आयोजित जिल्हा कृषी महोत्सव २०१८–१९ मध्ये सक्रीय सहभाग घेतल्याबद्दल प्रमाणपत्र देऊन सन्मान करण्यात येत आहे.

आपल्या उज्वल भविष्यासाठी हार्दिक शुभेच्छा !

स्वा/-
श्री.शैलेश एस.नवाल (भाप्रसे)
जिल्हाधिकारी तथा
अध्यक्ष जिल्हा नियामक मंडळ, वर्धा

डॉ. विद्या मानकर
प्रकल्प संचालक, आत्मा तथा
जिल्हा अधिक्षक कृषी अधिकारी, वर्धा

कृषि तंत्रज्ञान व्यवस्थापन यंत्रणा (आत्मा), कृषि विभाग आणि जिल्हा ग्रामिण विकास यंत्रणा, चंद्रपूर

यांच्या संयुक्त विद्यमाने

जिल्हा कृषि व सरस महोत्सव

सेंद्रिय शेतमाल विक्री व महिला स्वयंसहाय्यता समुहाद्वारे उत्पादित वस्तुंचे प्रदर्शन व विक्री सन २०१८-१९

प्रशस्तीपत्र

प्रमाणित करण्यात येते की, श्री./श्रीमती/मेसर्स विकास मोहनराव क्षीरसागर रा. कोपामांडवी ता. केळापुर जिल्हा यवतमाळ यांनी **कृषि तंत्रज्ञान व्यवस्थापन यंत्रणा (आत्मा), कृषि विभाग आणि जिल्हा ग्रामिण विकास यंत्रणा, चंद्रपूर** यांचे संयुक्त विद्यमाने दि. **११ ते १५ जानेवारी २०१९** या कालावधीत **चांदा क्लब ग्राऊंड, चंद्रपूर येथे** आयोजित **जिल्हा कृषि व सरस महोत्सव - सन २०१८-१९** मध्ये सक्रीय सहभाग घेतल्याबद्दल प्रशस्तीपत्र देऊन सन्मानित करण्यात येत आहे.

दिनांक : १५ जानेवारी २०१९

ठिकाण : चंद्रपूर

डॉ. उदय पाटील
प्रकल्प संचालक, आत्मा तथा
जि.अ.कृ.अ., चंद्रपूर

श्री. चंद्रकांत वाघमारे
प्रकल्प संचालक, जि.ग्रा.वि.यं.,
तथा अति.मु.का.अ., जि.प.चंद्रपूर

मा.श्री.जितेंद्र पापळकर, (भा.प्र.से.)
मुख्य कार्यकारी अधिकारी,
जि.प. चंद्रपूर

मा. डॉ. कुणाल खेमनार (भा.प्र.से.)
जिल्हाधिकारी,
चंद्रपूर

महाराष्ट्र शासन कृषि विभाग

यवतमाळ
जिल्हा कृषी महोत्सव २०१८

दिनांक १७ ते २१ मार्च २०१८

कृषी महोत्सव २०१८

प्रशस्ती पत्र

आदर्श - कृषक शेतकरी गट, कोपामांडवी, ता. केळापुर

यवतमाळ जिल्हा कृषि महोत्सव २०१८ आपण उत्साहानं या दालनात आपल्या शेतातील उत्पादीत फळे/ फुले/ भाजीपाला/ कडधान्य/ सेंद्रीय अन्नधान्य/ कृषी प्रक्रिया केलेले पदार्थ/ गृह उपयोगी वस्तु प्रदर्शीत करून शोभा वाढविली. तसेच कृषि व संलग्न विषयक निवीष्ठा, अवजारे प्रदर्शीत केली व यवतमाळ कृषी महोत्सवात सहभाग घेतला त्याबद्दल आभार.

श्री. दत्ता काळे
प्रकल्प संचालक आत्मा, यवतमाळ

श्री. नवनाथ कोळपकर
जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी, यवतमाळ

डॉ. राजेश देशमुख (भा.प्र. से.)
जिल्हाधिकारी यवतमाळ तथा अध्यक्ष
कृषि महोत्सव समिती, यवतमाळ

राज्यस्तरीय कृषि महोत्सव - २०१९, राजुरा

कृषि औद्योगिक व पशु-पक्षी प्रदर्शनी

सन्मानपत्र

मेसर्स/श्रीमान/श्रीमती विकास मोहनराव क्षीरसागर

यांनी दिनांक १७ जानेवारी ते २१ जानेवारी २०१९ या कालावधीत ॲड. वामनराव चटप, माजी आमदार यांच्या संकल्पनेतून राजुरा, जि. चंद्रपूर येथे आयोजीत भव्य राज्यस्तरीय कृषि महोत्सव - २०१९ अंतर्गत कृषि औद्योगिक व पशु - पक्षी प्रदर्शनी मध्ये उत्स्फुर्त सहभाग घेऊन सहकार्य केल्याबद्दल हे सन्मानपत्र देऊन गौरविण्यात येत आहे.

आपल्या भविष्यकालीन वाटचालीस अनंत शुभेच्छा।

ॲड. श्रीनिवास भो. मुसळे	सौ. ज्योत्स्ना मोहितकर	अरुण पा. नवले	ॲड. वामनराव चटप
अध्यक्ष, युवा आघाडी, शेतकरी संघटना, चंद्रपूर जिल्हा	अध्यक्ष, महिला आघाडी, शेतकरी संघटना, चंद्रपूर जिल्हा	अध्यक्ष, शेतकरी संघटना चंद्रपूर जिल्हा	माजी आमदार संयोजक

WORLD HONEY BEE DAY CELEBRATION (20TH MAY 2018)

NATIONAL SEMINAR
ON
BEEKEEPING

Organized by

KHADI AND VILLAGE INDUSTRIES COMMISSION, DIVISIONAL OFFICE, NAGPUR
CENTRE FOR SERICULTURE AND BIOLOGICAL PEST MANAGEMENT RESEARCH, RTM NAGPUR UNIVERSITY
SCIENCE COLLEGE, PAUNI DIST. BHANDARA
TAI GOLWALKAR SCIENCE COLLEGE, RAMTEK DIST. NAGPUR.

CERTIFICATE

This is to certify that Prof. /Dr. /Mr. /Mrs. /Ms. Vikas Kshisagar

of Kopamadami Tq. Kelapur, Dist. Yavatmal

has participated/delivered invited talk during National Seminar on "Beekeeping" on 20th May 2018.

Mr. Anil Kamble	Dr. M. M. Rai	Dr. M. K. Rathod	Dr. V. V. Lepse	Dr. R. N. Singru
Deputy Director KVIC, Nagpur	Convenor/Director, IQAC RTMNU, Nagpur	Coordinator, CSBR RTMNU, Nagpur	Principal Science College, Pauni	Principal Tai Golwalkar Science College, Ramtek

डॉ. पंजाबराव देशमुख कृषि विद्यापीठ, अकोला

कृषि विज्ञान केंद्र, यवतमाळ

ICAR

प्रमाणपत्र

श्री/श्रीमती विकास मोहनराव क्षीरसागर
मु. कोपामांडवी, ता. केळापुर, जि. यवतमाळ

यांनी दिनांक १२-१४ डिसें. २०१७ या कालावधीत कृषि विज्ञान केंद्र, यवतमाळ व्दारा आयोजीत

"अळिंबी लागवड तंत्रज्ञान"

या विषयावरील प्रशिक्षण सत्रात सक्रिय सहभागी होऊन प्रशिक्षण पुर्ण केल्याबद्दल त्यांना हे प्रमाणपत्र प्रदान करण्यात येत आहे.

दिनांक :- १५/१२/२०१७

विषय विशेषज्ञ
कृषि विज्ञान केंद्र, यवतमाळ

कार्यक्रम समन्वयक
कृषि विज्ञान केंद्र, यवतमाळ

MGIRI/B&H/2018-19/ 2238

MGIRI
MAHATMA GANDHI INSTITUTE FOR RURAL INDUSTRIALISATION
(A National Institute under the Ministry of MSME, Govt. of India)

महात्मा गांधी ग्रामीण औद्योगीकरण संस्थान

(सूक्ष्म, लघु और मध्यम उद्यम मंत्रालय, भारत सरकार के अंतर्गत राष्ट्रीय संस्थान)
मगनवाडी, वर्धा. ४४२००१, महाराष्ट्र

MAHATMA GANDHI INSTITUTE FOR RURAL INDUSTRIALISATION

(A National Institute under the Ministry of MSME, Govt. of India)

प्रमाण-पत्र
CERTIFICATE

प्रमाणित किया जाता है कि श्री विकास म. क्षीरसागर ने जैव प्रसंस्करण एवं जड़ी-बूटी विभाग, एमगिरी, वर्धा द्वारा दिनांक जुलाई 12 से 16, 2018 के मध्य आयोजित पंचगव्य उत्पादों पर आधारित उद्यमिता विकास प्रशिक्षण कार्यक्रम" में भाग लेकर प्रशिक्षण को सफलतापूर्वक पूर्ण किया ।

This is to certify that Mr. Vikas M. Kshirsagar has participated and successfully completed "Enterepreneurship Development Training Programm based on Panchgavya Products "organized by Bio-Processing & Herbal Division, MGIRI, Wardha, during July 12th to 16th, 2018.

उपनिदेशक
जैव-प्र.एवं ज.बू. विभाग
Dy.Director
B&H Division

निदेशक
एमगिरी, वर्धा
Director
MGIRI Wardha

सत्यमेव जयते

महाराष्ट्र शासन

कृषि तंत्रज्ञान व्यवस्थापन यंत्रणा

(आत्मा), यवतमाळ

अंतर्गत

नोंदणी प्रमाणपत्र

गटाचे नांव : आदर्श कृषक-शेतकरी गट

गांव कोपामांडवी ता. पांढरकवडा जि.यवतमाळ

नोंदणी क्रमांक : आत्मा/पांढरकवडा/१७-१८/०७/तुर उत्पादक

नोंदणी दिनांक : 13 / 11 /2017

(डी.बी.काळे)
प्रकल्प संचालक
कृषि तंत्रज्ञान व्यवस्थापन यंत्रणा (आत्मा)
यवतमाळ

स्थळ : यवतमाळ
दिनांक : 13 / 11 /2017

भाकृअनुप ICAR

केन्द्रीय कपास प्रौद्योगिकी अनुसंधान संस्थान (सिरकॉट)
Central Institute for Research on Cotton Technology (CIRCOT)

(भारतीय कृषि अनुसंधान परिषद) (Indian Council of Agricultural Research)
एडनवाला रोड, माटुंगा, मुम्बई - ४०० ०१९
Adenwala Road, Matunga, Mumbai-400 019

प्रमाणपत्र संख्या : GTC/Trg/2017-18/147

प्रमाण-पत्र
CERTIFICATE

संस्थान कृषि तंत्रज्ञान व्यवस्थापन यंत्रणा (आत्मा) यवतमाळ के/की श्री/श्रीमती/कु. विकास मोहनराव क्षीरसागर ने इस संस्थान के **ओटाई प्रशिक्षण केन्द्र,** सिरकॉट, नागपुर द्वारा संचालित किसानों के लिए उपयुक्त प्रशिक्षण पाठयक्रम दिनांक 01/08/2017 से दिनांक 04/08/2017 तक में भाग लेकर इसे सफलतापुर्वक पूर्ण किया। इस प्रशिक्षण के दौरान प्रयोगात्मक एवं सैधान्तिक पाठयक्रम - कपास चुनाई की उचित विधि, रेशे की गुणवत्ता का महत्व, उप-उत्पादों का उपयोग, कपास प्रक्रिया एवं मूल्य-परिवर्धन आदि पर प्रशिक्षण दिया गया।

Mr./Mrs./Miss Vikas Mohanrao Kshirsagar
of ATMA, Yavatmal

has successfully completed the Farmers Training Course conducted by **Ginning Training Centre,** CIRCOT, Nagpur from 01/08/17 to 04/08/17. During this period, theoretical and hands on training were imparted on Proper Picking Practices, Importance of Fibre Quality Parameters, By-product Utilisations, Marketing, Cotton Processing and Value Addition.

दिनांक / Date : 04/8/2017

(S. K. Shukla)
for निदेशक / Director

KHADI AND VILLAGE INDUSTRIES COMMISSION
AND
RURAL SELF EMPLOYMENT TRANING INSTITUTE, YAVATMAL

Sponsored Bank

सेंट्रल बैंक ऑफ इंडिया
सेन्ट्रल बैंक ऑफ़ इंडिया
Central Bank of India

CENT-RSETI

Phone No. 07232-244890 E-mail ID: diryeot@centralbank.co.in

CERTIFICATE

Candidate Reg. NO...123/34...

This is to certify that Mr./Mrs./Ms. vikas mohan kshirsagar

Son/Daughter/Wife of Shri mohan kshirsagar residing at kopamandavi P.O. sunna

Tahsil/Block kelapur ,Dist. Yavatmal ,State: Maharashtra has successfully completed 06 Days

ENTERPRENEURSHIP DEVELOPMENT PROGRAMME (EDP) training under **PMEGP SCHEME** from the period

from 8.2.2018 to 13.2.2018 at **Central Bank Rural Self Employment Training Institute, Yavatmal.**

in Batch No. 123 We wish him/her good luck in all his/her future endeavors.

(Signature)
DIRECTOR
CENT-RSETI, YAVATMAL
Date: 13 FEB 2018

(Signature)
STATE DIRECTOR, KVIC
Or His Representative
Date: 13 FEB 2018

महाराष्ट्र शासन

कृषि तंत्रज्ञान व्यवस्थापन यंत्रणा (आत्मा) व कृषि विभाग वाशिम

जिल्हा कृषी महोत्सव २०१९

प्रमाणपत्र

गटाचे नांव/शेतकऱ्याचे नांव : आदर्श कृषक शेतकरी गट

कृषि उत्पादन मद मध रा. कोपा मांडवी ता. केळापुर जि. यवतमाळ

यांनी दिनांक २१ ते २५ फेब्रुवारी २०१९ या कालावधीत संपन्न झालेल्या

"जिल्हा कृषि महोत्सव-२०१८-१९"

मध्ये शेतमाल विक्रीसाठी आणून/ सहभाग नोंदवून

प्रथम/द्वितीय/तृतिय क्रमांकाचे पारितोषीक म्हणून हे प्रमाणपत्र देण्यात येत आहे.

दत्तात्रय गावसाने
प्रकल्प संचालक, आत्मा
वाशिम

CENTRE OF SCIENCE FOR VILLAGES, DATTAPUR WARDHA

ग्रामोपयोगी विज्ञान केन्द्र, दत्तपूर, वर्धा

Founder : Late Dr. Dovendra Kumar

Dr.Soham Pandya
Executive Director

Bharat Mahodaya
Chairman

प्रमाणपत्र

प्रमाणित किया जाता है कि, **श्री. विकास क्षीरसागर** जो डॉ.शामाप्रसाद मुखर्जी जनधन विकास योजना समिती, कोपामांडवी, पो.सुन्ना, ता. केलापूर, जिला यवतमाल द्वारा भेजे गये थे, ने दिनांक २४-०८-२०१६ से २९-०८-२०१६ तक "[illegible] मधुमक्खी व्यवस्थापन" विषय में प्रशिक्षण सफलतापूर्वक पूरा किया।

(डॉ. सोहम् पंड्या)
कार्यकारी संचालक
ग्रामोपयोगी विज्ञान केंद्र,
दत्तपूर, वर्धा

Executive Director
Centre of Science for Villages
Dattapur, Wardha - 442001

दिनांक : २९-०८-२०१६

Centre of Science for Villages, Kumarappapuram, Post Box No. 21, Dattapur, WARDHA-442001 (Maharashtra)
Phone : (07152)243901, 249542 (Dr. Devendra Kumar Campus, Dattapur): 241760 (Kumarappapuram Campus)
Dr.Soham Pandya – 249172 (Res.), Mob. – 09840434003
Fax: (07152)247551 E-mail: csvwardha@gmail.com, [illegible] Website : www.csvtech.org

---

खादी और ग्रामोद्योग आयोग

सूक्ष्म, लघु और मध्यम उद्यम मंत्रालय, भारत सरकार

राज्य मधुमक्खीपालन विस्तार केंद्र

मंडल कार्यालय, नागपुर

पत्रांक : मकाना / एसबीईसी / हनी मिशन / 2018–19 / 642

अगस्त 9, 2018

प्रति,
श्री विकास क्षिरसागर,
मु० कोपामांडवी ता० पांढरकवडा
जि० यवतमाळ

विपय –: मास्टर ट्रेनर के संबंध मे ।

महोदय,

राज्य हनी मिशन कमिटी दिनांक 8 / 08 / 2018 को हुयी इस सभा में हनी मिशन कार्यक्रम कें अंतर्गत कार्य करने हेतू मास्टर ट्रेनर के रूप में आपको चयनित किया है ।

आपको मास्टर ट्रेनर का कार्य खादी और ग्रामोद्योग आयोग हनीमिशन कार्यक्रम की दिशानिर्देश नुसार ही करना होगा ।

आपको ज्यो लक्ष्यांक दिया गया उसे समय पर पुरा करना होगा । साथ ही मासिक प्रगती अहवाल कार्यालय को प्रस्तुत करना होगा हनीमिशन कार्यक्रम अंतर्गत मास्टर ट्रेनर के लिये ज्यों काम तय किये गयेनुसार ही आपको देय होगा ।

आपका कार्य असमाधानकारक है ऐसा ध्यान में आया तो आपकी मास्टर ट्रेनर की चयन रदद किया जायेगा । मास्टर ट्रेनर के रूप में आप कार्य करने को तैयार है इसकी लिखीत जानकारी कार्यालय को देनी होगी । मास्टर ट्रेनर के रूप में ज्यों कार्य करना है इस दिशानिर्देश की प्रत एंव प्रशिक्षण अभ्यासक्रम की प्रत आपके जानकारी हेतु इस पत्र के साथ संलग्न की है ।

भवदिय

(ए. डी. कांबले)
उप–निदेशक प्रभारी

संलग्न :– दिशानिर्देश की प्रत

सौगन्धर भवन, 2 रा माला, प्लॉट नंबर 13,
माउंट रोड (एक्स.), सदर, नागपुर–440001
फोन नं. 9823322554 / (0712)-2565151
ईमेल : kvicngp@gmail.com

स्मार्ट आत्मा (स्वावलंबन)

शासनाच्या "आत्मा यंत्रणेला" देश्यात मदत करणारी

खासगी कृषी यंत्रणा.

रजि. :- आत्मविश्वास प्रतिष्ठाण, क्र. ई-५३२४ अधिनस्त.

कार्यालय - "कृतज्ञता" नंदंनवन कॉलनी, एल.आय.जी. २०, सर्कीट हाऊस मागे, कॅम्प, अमरावती- ४४४६०२

मोबा.९२८४८२३५२१,/९४०९९५२८०८ Email Id - deshmsmartatma@gmail.com

डॉ. रमेश भाऊराव ठाकरे
मार्गदर्शक, आंतरराष्ट्रीय किर्तीचे कृषितज्ञ

डॉ. मंगेश कृष्णराव देशमुख,
संस्थापक

सन्मानपत्र

श्री/श्रीमती विकास मोहनराव क्षीरसागर

मी, स्मार्ट आत्मा, गावात कौशल्य, अनुभव आधारीत उत्तम शेती करतो, शासनाचा कृषि विभाग, कृषि विद्यापीठ, कृषि विज्ञान केंद्र, आत्मा व संलग्न यंत्रणा, आत्मा शेतकरी मित्र यांच्या माध्यमातुन आधुनिक कृषि तंत्रज्ञान, यांचे प्रशिक्षण, प्रात्येक्षिक, शैक्षणिक सहली, शास्त्रज्ञ शेतकरी सुसंवाद, शेतीशाळा, समुहगट स्थापना, शेतकरी- शेतीमाल उत्पादीत कंपनी स्थापना इत्यादी कृषिविस्तार कार्यात मला सहभागी करून घेतात.

दरवर्षी, शासनाची सार्वजनिक कृषिविस्तार यंत्रणा, आर्थिक, भौतिक दृष्ट्या, १०% पेक्षा जास्त शेतकऱ्या पर्यंत पोहचूच शकत नाही. याची शासनाला जाणीव आहे, माझा अंगी, असलेले दिव्यगुण, मनशक्ती, Power of Mind याचा, मी सतत वापर करतो. माझे मनाला, स्वयंसुचनेव्दारा Motivate करतो, आत्मविश्वासाने लोकभाषेत शेतीचे अनुभव कौशल्य Farmer to Farmar's Oriented Activities म्हणून लोकशिक्षणाचे कार्य करतो. माझ्या, या स्मार्ट आत्मा भुमिकेमुळे, पंचक्रोशित मी, श्री शिवाजी लोकविद्यापीठ, कल्याण, चा शेतीतज्ञ, विषय विषेशज्ञ, शेतीशास्त्रज्ञ, कृषि अनुभव तंत्रज्ञान विस्तारक Farmer's Friend म्हणून, शासन कृषि व ग्रामविकास यंत्रणेला केंद्र व राज्य शासनाचे सन २०२२ चे लक्ष साध्यसाठी उपयुक्त ठरलो आहे. आत्मा यंत्रणा, मला सतत प्रोत्साहित करीत राहते. यामुळे मी* प्रकल्प संचालक, स्मार्ट आत्मा, * स्मार्ट आत्मा फार्मर्स फ्रेन्ड म्हणून माझे शेतीचे अनुभव लोकभाषेत लोकाभिमुख करतो.

माझ्या,या स्मार्ट आत्मा भुमिकेच्या कार्याची नोंद घेवून, मला आज,सर्वांचे साक्षीने सन्मानित करण्यात आले आहे. "सन्मानाच्या प्रक्रियेमुळे" माझा आत्मविश्वास, द्विगुणीत झाला, ब्रम्हांडातील रहस्यमय, वैश्विक शक्ती मला वेळोवेळी प्रेरणा देते, तिचा मी, मनपुर्वक आभारी आहे. धन्यवाद !

टीप : स्मार्ट आत्मा स्वावलंबनचे, हे प्रमाणपत्र आपण नियमित वाचन करून, आत्मविश्वासाने, आपणास इच्छाशक्तिनुसार पाहीजे ते आत्मा कडून मिळवु शकता.
देणगी मुल्य रू. १००/- (रू. शंभर मात्र) सन्मानपत्र क्र......... दिनांक...........
आपले मौल्यवान शेती अनुभव गुगल क्रोम, वेबसाईट ला अपडेट करण्यासाठी पाठवावे.
धन्यवाद!

डॉ. मंगेश कृ. देशमुख
संचालक,
स्मार्ट आत्मा, स्वावलंबन.

Copyright Smart Atma All Right Reserved

डॉ. पंजाबराव देशमुख कृषि विद्यापीठ, अकोला

कृषि विज्ञान केंद्र व कृषि तंत्रज्ञान व्यवस्थापन यंत्रणा (आत्मा), यवतमाळ

यांचे संयुक्त विद्यमाने शेतकरी प्रशिक्षण

कार्यक्रम पत्रिका

विषय :– मधुमक्षिका पालन — दिनांक :– २४ ते २५ जानेवारी २०१८

स्थळ :– कृषि विज्ञान केंद्र, यवतमाळ — वेळ :– सकाळी १०.०० वाजता

दिनांक	वेळ	विषय / कार्यक्रम	तज्ञ मार्गदर्शक
पहिला दिवस			
२४.०१.२०१८	१०.०० ते १०.३०	नोदणी उदघाटन व स्वागत	
	१०.३० ते ११.००	कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक	
	११.०० ते ११.२०	चहापान	
	११.२० ते १२.३०	मधुमक्षिका प्रजाती व संवर्धन	श्री. एस. व्हि. गुढे (कार्यकारी, केव्हीआयसी, नागपूर)
	१२.३० ते १.३०	मधुमक्षिका पालन	श्री. विकास क्षिरसागर (मधुमक्षिका पालक)
	१.३० ते २.३०	भोजन अवकाश	
	२.३० ते ३.३०	मधुमक्षिकांचे विश्व व कुटूंबव्यवस्था	डॉ. पि. एन. मगर (शास्त्रज्ञ, कृविके, यवतमाळ)
	३.३० ते ४.३०	प्रात्याक्षिक	श्री. विकास क्षिरसागर श्री एस. व्हि. गुढे
	४.३० ते ५.००	चर्चासत्र	
दुसरा दिवस			
२५.०१.२०१८	११.०० ते १२.००	कृत्रीम पध्दतीने मधुमक्षिकापालन	श्री. गोपाल पालेवाल
	१२.०० ते १२.२०	चहापान	
	१२.२० ते १.३०	मधुमक्षिकापालन –काळजी व व्यवस्थापण	डॉ. प्रशांत उबंरकर (शास्त्रज्ञ तथा प्रमुख, कृविके, सेलसुरा)
	१.३० ते २.३०	भोजन अवकाश	
	२.३० ते ३.३०	मधुमक्षिकापालन एक उत्तम जोडधंदा	श्री. डी. बी. काळे (प्रकल्प संचालक, आत्मा, यवतमाळ) डॉ. एस.यु.नेमाडे (वरिष्ठ शास्त्रज्ञ तथा प्रमुख, कृविके, यवतमाळ)
	३.३० ते ४.३०	प्रात्याक्षिक	श्री. गोपाल पालेवाल
	४.३० ते ५.००	शेतकऱ्याचे शंका निरासरण व चर्चासत्र	

city भास्कर
दैनिक भास्कर
bhaskarhindi.com
नागपुर, गुरुवार, 11 जनवरी 2018

युवाओं ने स्थापित किया शहद उत्पादन का अपना ब्रांड

मधु से खिल रही जीवन की बगिया

सिटी भास्कर यवतमाल

यदि एकजुट होकर कोई भी कार्य किया जाए तो उसे सफल होते देर नहीं लगती। एकता की शक्ति वही जानता है जिसने इसका अनुभव लिया हो। यवतमाल के छह युवाओं ने भी एकता की शक्ति को पहचाना और एकजुट होकर छोटे स्तर पर एक व्यवसाय शुरू किया, मेहनत रंग लायी और आज वे सफलता का स्वाद चखकर फूले नहीं समा रहे हैं। इन छह युवाओं ने मिलकर शहद उत्पादन का लक्ष्य रखा और देखते ही देखते अपना ब्रांड स्थापित कर इस वर्ष करीब सवा तीन लाख रु. का शुद्ध मुनाफा कमाने में सफल रहे। अब उन्होंने 50 क्विंटल शुद्ध शहद का लक्ष्य निर्धारित कर उस दिशा में कदम बढ़ा दिए हैं। उनकी इस सफलता ने अन्य युवाओं को भी उत्साह से भर दिया है।

आदिवासी बहुल पिछड़े क्षेत्र के युवा भी आजकल रोजगार की बाट नहीं जोह रहे बल्कि वनसंपदा का सही तरीके से इस्तेमाल कर उद्यमी बनकर औरों के लिए रोजगार के अवसर प्रदान कर रहे हैं। ऐसे ही युवाओं में से कुछ युवाओं ने मधु यानी शहद बिक्री से सवा तीन लाख का मुनाफा कमाया है। युवकों की इन टोली के मुखिया है विकास क्षीरसागर। गांव के बेरोजगार युवा मित्रों को साथ मिलकर उसने पांढरकवड़ा-हैदराबाद मार्ग पर स्थित ग्राम कोपा मांडवी में यह छोटा सा उद्योग स्थापित करने की ठानी। विकास ने सूक्ष्म जीवशास्त्र से स्नातक की उपाधि ले रखी है लेकिन नौकरी नहीं लग पायी। उसके पास 8 एकड़ खेती है जिसमें पांरपारिक फसलों का ही उत्पादन हुआ करता था लेकिन प्राकृतिक आपदा एवं अन्य कारणों से आर्थिक स्थिति में सुधार ही नहीं हो पा रहा था। यह गांव टिपेश्वर अभयारण्य से सटा हुआ है। वर्ष 2015-16 में वनविभाग की सहायता से यहां पर जन वन विकास समिति स्थापित की गई थी। गांव में रोजगार निर्माण हो इसके लिए खेती संलग्नित व्यवसाय का प्रशिक्षण कृषि विभाग के आत्मा के माध्यम से दिया जा रहा था। इस दौरान वन विभाग ने गांव के युवाओं को मधुमक्खी पालन का प्रशिक्षण दिया। साथ ही इस युवाओं को दो-दो शहद पेटियां भी मुफ्त में दीं।

ग्रामीण क्षेत्र के युवाओं को मिला रोजगार का नया संसाधन

पहली ही बार कमाया 3.25 लाख का शुद्ध मुनाफा

इस बीच मधुमक्खी पालन करने से पहले युवाओं ने खादी व ग्रामोद्योग संस्था के माध्यम से तथा राष्ट्रीय मधुमक्खी पालन बोर्ड की ओर से अमृतसर जाकर प्रशिक्षण पूरा किया। बाद में मधुमक्खी पालन शुरू हुआ। विदर्भ में कई औषधीय गुणोंवाली वनस्पतियां हैं। उनसे मिलनेवाले शहद की मांग भी काफी होती है। शहद निर्माण से मिली सफलता से उत्साहित युवाओं ने खुद के ब्रांड से मधु उत्पादन शुरू कर दिया है। विकास ने अपन 6 दोस्तों को इसका प्रशिक्षण दिया। आसपास की वन समितियों को भी इसका प्रशिक्षण दिया। देखते ही देखते बड़े पैमाने पर शहद जमा होने लगा। इसके बाद इस शहद की बिक्री के लिए गट के कुछ सदस्यों को मार्केटिंग की जिम्मेदारी सौंपी गई। शहद उत्पादन व बिक्री के माध्यम से सालभर में 3.250 क्विंटल शहद इकट्ठा करते हुए कृषि विभाग के आत्मा के आदर्श कृषक समूह की ओर से इसे बेचा गया। उसके बाद अन्य लोगों को भी दो क्विंटल शहद बेच गया जिससे 3.25 लाख रु. का मुनाफा हुआ। इसमें लागत 50 हजार रु. आयी। दो शहद पेटियों से शुरू किया गया यह व्यवसाय अब यह 100 पेटियों तक पहुंच गया है जिससे अब बड़े पैमाने पर शहद जमा होने लगा है। शहद उत्पादन से लाखों की आय अर्जित करने की दिशा में कोपा मांडवी के युवा चल पड़े हैं। सातेरी, फ्लोरिया और मेलिफेरा इन तीन प्रजातियों की मधुमक्खियों का पालन कर शहद इकट्ठा किया जा रहा है। इसके अलावा आग्या नामक मक्खी से भी शहद इकट्ठा किया जा रहा है। फ्लोरिया नामक मधुमक्खी से 1.60 क्विंटल, सातेरी से ४ क्विंटल, मेलिफेरा से 2.40 क्विंटल एवं आग्या नामक मधुमक्खी से 1.25 क्विंटल शहद प्राप्त हुआ। सातेरी मधुमक्खी की १ पेटी से एक वर्ष में 30 से 40 कि. शहद जमा होता है जबकि मेलिफेरा से 60 से 80 कि. शहद मिलता है। यह शहद वनविभाग को या फिर प्रर्दशनी में रखकर बेचा जाता है। इस शुद्ध ऑरगेनिक शहद को 15 ग्राम से 1 किलो की पैकिंग में बेचा जा रहा है। 1 किलो शहद के एवज में 380 रु. तक मिल जाते हैं। धर्मिक समारोह व दवा के लिए भी इसका इस्तेमाल होता है जिसकी मांग बढ़ती ही जा रही है। सातेरी मधुमक्खी के शहद में औषधीय गुण अधिक होते हैं। टिपेश्वर अभयारण्य करीब होने के कारण मधुमक्खी पालक यहीं से शहद इकट्ठा करते हैं। मिरची, राई, गेंदा, धनिया, प्याज जैसी फसलों का प्रयोग पराग या मकरंद संकलन के लिए किया जाता है। उसी प्रकार पराग कण का लाभ फसलों को भी होता है। टिपेश्वर अभयारण्य के जंगली फूल भी उपयुक्त साबित हो रहे हैं। उनका व्यापार 1 संकेत स्थल पर मधुर हनी ब्रांड के रूप में पंजीकृत किया जा चुका है। इस ग्रुप के मेंबर लोकेश देशट्टीवार ने बताया कि, मधुमक्खी पालन से आदिवासी क्षेत्र के लोगों को रोजगार मिला है। आत्मा योजना के तहसील समन्वयक धीरज बानखेडे ने इस व्यवसाय से युवाओं ने कैसे तरक्की की, इसकी जानकारी दी। पांढरकवड़ा की वन कर्मचारी अरुणा दुर्गे ने बताया कि, मधुमक्खी पालन से आदिवासी भाइयों को रोजगार मिला है। मधुर शहद का नाम दूर-दूर तक जा पहुंचा है।

शेतीला पूरक व्यवसाय : ग्रामीण भागात तरुणांनी एकोप्यातून शोधला रोजगाराचा मार्ग

युवकांनी उभा केला 'मधुर' व्यवसाय

नीलेश यमसनवार ।
लोकमत न्यूज नेटवर्क

पाटणबोरी : येथून सहा किलोमीटर अंतरावरील कोपामांडवी येथील तरुणांनी एकत्र येऊन मधमाशी पालनाचा व्यवसाय सुरु केला आहे. यात त्यांना रोजगार मिळून अर्थप्राप्तीसुद्धा झाली आहे.

एकीमध्ये फार मोठी शक्ती असते. याचा अनुभव आदिवासीबहुल भागातील कोपामांडवी येथील सहा युवकांना आला. येथील सहा युवकांनी डॉ.शामाप्रसाद मुखर्जी जनवन समितीमार्फत मधमाशी पालनाचे प्रशिक्षण घेतले. बीएससी मायक्रोबॉयलॉजीमध्ये शिक्षण झालेल्या विकास क्षीरसागर या युवकाने शेतीतच करिअर करण्याचा निर्णय घेतला. गावातील पाच होतकरु युवकांना एकत्र आणून मधमाशीपालनाचा व्यवसाय सुरु. केला. सुरुवातीला दोन पेट्यापासून सुरु झालेला हा व्यवसाय आता १० पेट्यांपर्यंत पोहोचला आहे. मागीलवर्षी अंदाजे नऊ क्विंटल सहदाची निर्मिती करून 'मधुर' नावाने ती बाजारपेठेत विकून तीन लाख रुपयांचा नफा मिळविला. चालू आर्थिक वर्षात १६ क्विं[illegible] विक्री झाली असून आ[illegible] क्विंटल मधाचे असल्याचे विकास सांगतो. सध्यास्थितीत त्यांच्याकडे मेलीफेरा व ॲपिडा इंडिका या दोन जातीच्या मधमाशा आहेत. सुरुव[illegible]ला पांढरकवडा येथील वन [illegible]कडून मध फिल्टर केले. आता [illegible] फिल्टर असून पॅकिंग मशिन [illegible] आहे. स्वतःच्या मधूर ऑर[illegible] हेमी ब्रँड नावाने आता मध विक्री [illegible] जात आहे. महाराष्ट्रात सांगली, [illegible]तारा, पुणे, मुंबई, वर्धा, नागपूर, आदिलाबाद या ठिकाणी मधाची विक्री होत आहे. आत्माअंतर्गत आदर्श कृषक शेतकरी गटाची स्थापना करण्यात आली असून यात ११ जणांचा समावेश आहे. विकास क्षीरसागर, हनुमंतू क्रायपेल्लीवार, लोकेश देशट्टीवार, पंकज नगरक[illegible] श्रीनिवास गौरवार, गणेश पार्लावा[illegible] प्रसाद क्षीरसागर हे सदस्य आहेत. गटातील काही सदस्यांकडे मार्केटींगची जबाबदारी असून या व्यवसायाला सुमारे दोन वर्षापूर्वी सुरुवात झाली. टिपेश्वर अभयारण्य जवळच ५०० मीटर अंतरावर असल्याने जंगलातील फुलेही मधाच्या संकलनाकरित उपयुक्त ठरत असल्याचे युवकांनी सांगितले. आत्माचे तालुका तंत्रज्ञान व्यवस्थापक धीरज वानखेडे यांचे युवकांना [illegible] मार्गदर्शन लाभत आहे.

एकत्र येऊन मधाचा व्यवसाय उभा करणारे हेच ते तरुण.

सूवार्ता | मधाची गोडी सर्वदूर, मोफतच्या दोन मधपेट्यातून थाटला व्यवसाय

कोपामांडवीतील तरुणांनी बनवला मधाचा 'मधुर ब्रँड'

प्रतिनिधी | यवतमाळ

पांढरकवडा तालुक्यातील आदिवासी कोपामांडवी ह्या छोट्याशा गावातील संवगड्यांनी उच्च शिक्षण घेतले. तरीसुद्धा नोकरीच्या मागे न लागता एकत्र येऊन व्यवसाय करण्याचा निर्णय घेतला. त्या तरुणांनी एकत्रित येवून मधुमक्षिका पालन व्यवसायाची निवड केली. अत्यल्प पैशात सुरू केलेल्या व्यवसायातून त्या तरुणांनी स्वतःचा मधाचा 'मधुर ब्रँड' तयार करून वेगळी ओळख निर्माण केली. विशेष म्हणजे आपल्या छोट्याशा गावातील इतरही बेरोजगार तरुणांना सोबत घेऊन विकासाच्या प्रवाहात आणले.

जिल्ह्यातील पांढरकवडा-हैदराबाद मार्गावर कोपामांडवी हे गाव आहे. या गावातील विकास क्षीरसागर या युवकाने सूक्ष्म जीवशास्त्र विषयातून पदवी प्राप्त केली. पदवी प्राप्त केल्यानंतर नोकरी न करता स्वतःची शेती करण्याचा निर्णय 'विकास'ने घेतला होता. त्याच्या कुटुंबाकडे ८ एकर शेती होती. पूर्वीपासूनच क्षीरसागर कुटुंबीय पारंपरिक पीक घेत होती. असे असताना उत्पन्नात कुठल्याही प्रकारची वाढ झालेली नव्हती. गावापासून टिपेश्वर अभयारण्य अगदी जवळ आहे. अशा वेळी अभयारण्यालगतच्या गावांमध्ये वन विभागाच्या मदतीने जन वन विकास समितीची २०१५-१६ साली स्थापन केली.

कोपामांडवी ह्या छोट्याशा गावात रोजगार निर्मिती व्हावी, यासाठी शेतीपूरक उद्योगाचे प्रशिक्षण कृषी विभागाच्या आत्मा' माध्यमातून घेऊन त्यानुसार मधमक्षिका पालन प्रशिक्षणाचा लाभ गावातील इतर युवकांना देण्यात आला. प्रशिक्षणानंतर या युवकांना प्रत्येकी दोन मधपेट्याही मोफत देण्यात आल्या. दरम्यान, मधमाशी पालन करण्यापूर्वी खादी व ग्रामोद्योग संस्थेमार्फत तसेच राष्ट्रीय मधमाशी पालन बोर्ड यांच्यातर्फे अमृतसर येथे जाऊन प्रशिक्षण पूर्ण करून केले. तद्नंतर मधमाशी पालनाची सुरुवात केली.

विदर्भामध्ये औषधी गुणधर्मांच्या वनस्पती आहेत. आणि येथून जो मध मिळतो त्याची गुणवत्ता चांगली असल्याने मागणी चांगली आहे. मधाचा छोटा व्यवसाय सुरुवातीला केला. त्यानंतर मागणी मोठ्या प्रमाणात वाढत केल्याने 'मधुर ब्रँड' असे नामकरण करण्यात आले. सध्या यवतमाळ जिल्ह्यासह लगतच्या राज्यातही मधुर ब्रँडचा मध पोहोचला आहे. आज त्यांच्याकडे सातेरी, मेलिफेरा, आणि फ्लोरिया या तीन मधमाशी पालन करून मध गोळा करतात. तर कधी आग्यामोहळ पासून देखील मध मिळते. त्यांच्याकडील फ्लोरिया मधमाशी पासून जवळपास एक क्विंटल ६० किलो मध गोळा होते. तर सातेरी मधमाशांचे मिळणार मध साधारणतः ४ क्विंटल, तर मेलिफेरा मधमाशी पासून दोन क्विंटल ४० किलो, तर आग्यामोहळपासून एक क्विंटल २५ किलो मध मिळत आहे.

विशेष म्हणजे वर्षभरात कमी अधिक प्रमाणात सातेरी मधमाशीच्या एक पेटीतून ३० ते ४० किलो मध मिळते. तर मेलिफेराच्या माध्यमातून ६० ते ८० किलो मध एका पेटीतून वर्षभरात मिळते असा अंदाज'आहे. गोळा झालेले हे सर्व मध वनविभागाला मुख्य विक्री करून किंवा प्रदर्शनातूनही तसेच परस्पर मध विक्री देखील केली जात असल्याची माहिती मधूर ग्रुप सदस्यांनी दिली.

या मधाला मधुर ऑरगॅनीक हनी' नावाने ब्रँडिंग केले. येथे १५ ग्रॅमपासून ५०, १००, २५०, ५०० ग्रॅम आणि एक किलो पॅकिंगमधून सध्या विक्री केली जात आहे. सध्या ठिकठिकाणी ह्या ब्रँडचा मधाची मागणी होत आहे. यवतमाळ हा शेतकरी आत्महत्याग्रस्त जिल्हा असतना येथील काही तरुणांनी हा व्यवसाय सुरू करून त्यांमध्ये जम बसवला आहे. त्यांचा हा आदर्श इतरांनी घेण्याचे आवाहन करण्यात आले आहे.

मधुमक्षिका पालन प्रशिक्षणाचा घेतला लाभ

कोपामांडवी गावातील तरुणांनी बनवला मधाचा ब्रँड दाखवताना युवक. या माध्यमातून गावातील युवकांना गावातच रोजगार उपलब्ध झाला आहे.

वैयक्तिक,गटाचे मिळून ७ क्विंटल मध विक्री

एक किलो मधाचा दर ३६० रूपये किलो तर आग्यामोहोळच्या मधही ३८० रूपये किलो विक्री केला जातो. धार्मिक विधी तसेच औषधी म्हणून छोट्या बॉटलमधील मधाला मागणी आहे. ही बाब ग्रुप सदस्यांच्या लक्षात आली. तद्नंतर १५ ग्रॅमसारखे छोटे पॅकिंग करून विक्री करण्यात आले. विकास क्षीरसागर यांनी वर्षभरात वैयक्तिकरीत्या सुमारे सव्वा तीन क्विंटल, तर गटातर्फे चार क्विंटल मध विक्री केल्याची माहिती दिली.

संकेतस्थळावर 'मधुर हनी' ब्रँडची केली आहे नोंदणी

सातेरी मधमाशा स्वभावाने शांत असतात. यांच्या मधात औषधी गुणधर्मही जास्त असतात. टिपेश्वर अभयारण्य जवळच असल्याने मधमाशी पालक याच भागातून त्यांचे संकलन करतात. मिरची, मोहरी, झेंडू, कोथिंबीर, कांदा यासारख्या पिकांचा वापर पराग किंवा मकरंद संकलनासाठी होतो. इतरही परागीकरणांमुळे पिकांना याचा फायदा होतो. टिपेश्वर अभयारण्यातील जंगली फुलेही त्यासाठी उपयुक्त ठरतात. व्यापार संबंधित एका संकेतस्थळावर 'मधुर हनी' ब्रँडची नोंदणीही केली आहे. त्यामार्फतही ग्राहकांचा प्रतिसाद येत असल्याची माहिती यावेळी क्षीरसागर यांनी दिली. यामुळे शेती व्यवसायलाही फायदा होत आहे.

मधाचे संकलन, मार्केटींग व्यवस्थित झाल्याने फायदा

"सुरूवातीला ६ मित्रांना आणि त्यानंतर आजूबाजूच्या वन समितीना प्रशिक्षण दिले. पाहता- पाहता मोठ्या प्रमाणात मध गोळा होऊ लागला. मध गोळा केल्यानंतर त्याच्या विक्रीसाठी गटातील काही सदस्यांकडे मार्केटिंगची जबाबदारी सोपविली आणि मध उत्पादन, विक्रीच्या माध्यमातून वर्षभरात सहा मित्रांनी सुमारे सव्वा तीन क्विंटल, आदर्श कृषी गटाने चार क्विंटल विक्री केली. इतरांकडून मिळालेल्या दोन क्विंटल मध या सर्वांच्या एकत्रित विक्रीतून साधारणतः तीन लाख रूपयांचा नफासुद्धा झाला. तर ५० हजारांचा खर्च आजपर्यंत झाला आहे. आज मधुर गटाकडे १०० मध पेट्या झाल्या असून, आता मोठ्या प्रमाणात मध गोळा होईल. त्यातून जास्त नफा होण्याची अपेक्षा आहे."

- विकास क्षीरसागर, सदस्य, मधुर ग्रुप, कोपामांडवी.

बाप्पा मोरया | हजारो भाविकांनी घेतले दर्शन, गुरूवारपासून सरू झाले विविध कार्यक्रम 23

शेतकरी प्रशिक्षण कार्यक्रम
कृषी विज्ञान केंद्र, यवतमाळ

REDMI NOTE 5 PRO
MI DUAL CAMERA

कृषी महोत्सव२०१९

न्यूज़ बुलेटिन

आंतरिक परिचालन के लिए

Khadi India

सूक्ष्म, लघु और मध्यम उद्यम मंत्रालय, भारत सरकार
Ministry of Micro, Small & Medium Enterprises, Government of India

खादी और ग्रामोद्योग आयोग

सूक्ष्म, लघु और मध्यम उद्यम मंत्रालय, भारत सरकार

लाभार्थी की सफलता की कहानी

Beneficiary Profile

- **लाभार्थी का नाम:** विकास शिवसागर
- **आयु:** 30 वर्ष/पुरुष
- **अवस्थिति:** उदनूर, नागपुर, महाराष्ट्र
- **शैक्षिक योग्यता:** बीएससी (माइक्रोबायोलॉजी)
- **कुल मधुमक्खी बक्से:** 162 (62- एपिस मेलिफेरा और 100- एपिस सेराना)
- **मधुमक्खीपालन प्रशिक्षण:** जनवरी 2016 में प्राप्त किया

'उद्यमिता को बढ़ावा'

विकास शिवसागर (नागपुर)

2015
- प्रशिक्षण प्राप्त किया
- 2 मधुमक्खी बक्सों के साथ मधुमक्खी पालन शुरू किया

2016
- मधुमक्खी बक्सों को 22 तक बढ़ाया
- मधुमक्खी पालन हेतु कॉर्पोरेट नौकरी छोड़ी

2016
- उन्नत मधुमक्खीपालन प्रशिक्षण प्राप्त किया
- कॉलोनियों का स्थानांतरण शुरू किया

2017
- केवीआईसी से बक्से प्राप्त किए
- अपना खुद का ब्रांड 'मधुर हनी' शुरू किया

2017
- केवीआईसी के तहत 100 से अधिक लोगों को प्रशिक्षित किया
- दूसरे राज्यों में प्रवास शुरू किया

2018
- खुद की शहद प्रसंस्करण मशीन स्थापित की
- मास्टर ट्रेनर के रूप में चयनित

विकास शिवसागर सफलता की यात्रा........

३. इतर काही उल्लेखनिय बाबी असल्यास त्याचा तपशिल:

- मधमाशीपालनामधील आमचे कार्य बघता **वनविभाग महाराष्ट्र राज्य** डॉ. शामाप्रसाद मुखर्जी जनवन समीती टिपेश्वर अभीयारण्य, यवतमाळ अंतर्गत बेरोजगार युवकांना प्रशिक्षणाची जबाबदारी सोपीवली.
- खादी व ग्रामोदयोग आयोग,राज्य मधुमक्खीपालन विस्तार केंद्र, नागपूर यांनी यवतमाळ जिल्याकरीता मास्टर ट्रेनर हनी मिशन २०१८-१९ मध्ये नियुक्ती.